

Luźniejszy temat dla kl. II na wtorek 07.04.2020r. Wykonanie dla chętnych do godz. 23.00.

Zaufanie: słowa, uczucia, czyny

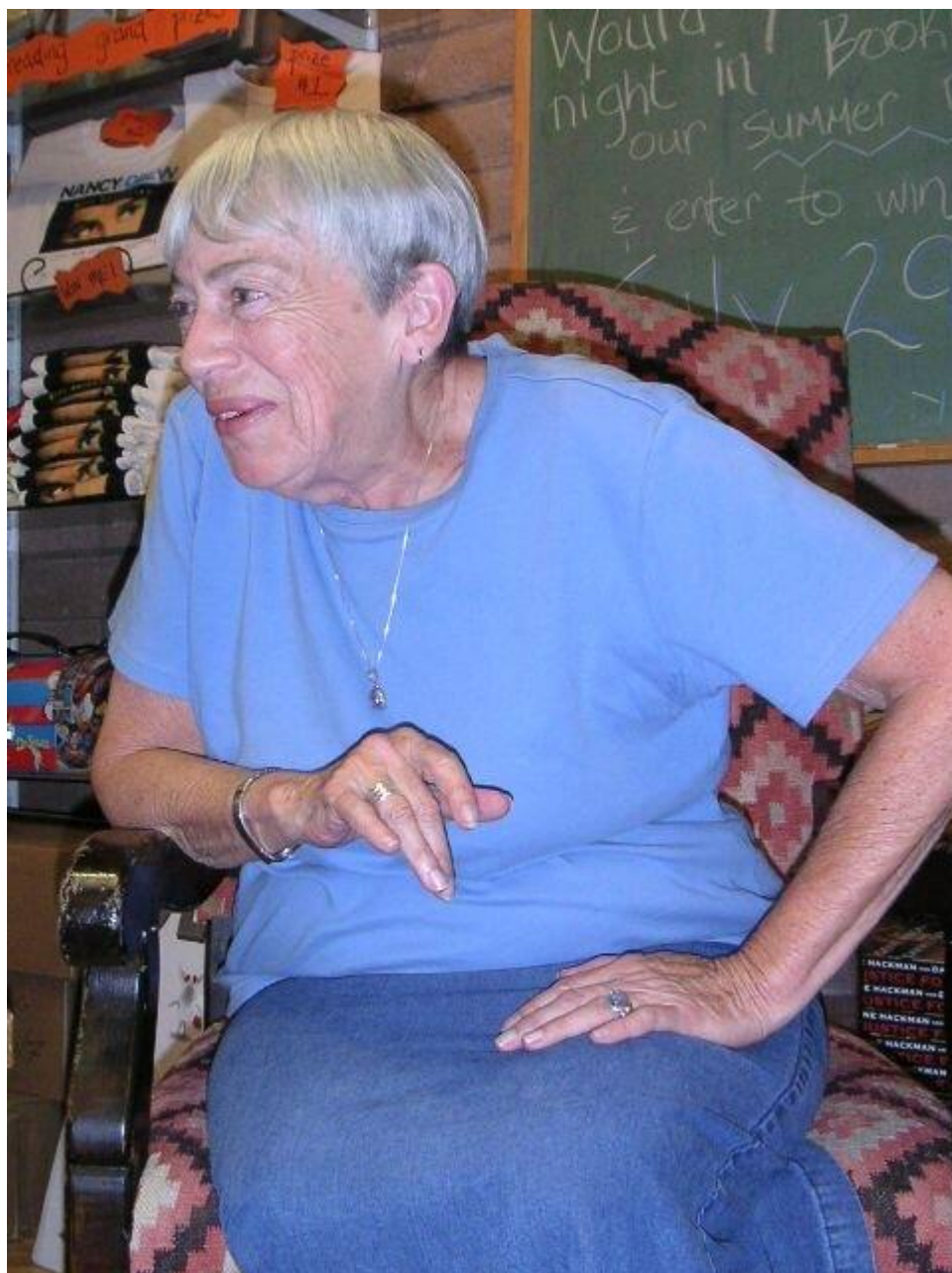
pixabay, *Dziecko ufające swojej matce*, licencja: CC 0

Jak przejawia się zaufanie? Na pewno związane jest ze słowami. W słowach deklarujemy ufność. Słowa, jeśli zawierają prawdę, mogą uczynić tego, kto je wypowiada, godnym zaufania. Człowiek taki nie będzie kłamał, składał pochopnych obietnic czy lekcewał przyjętych na siebie zobowiązań. Zaufanie rodzi się z emocji i różnorodne emocje wzbudza. Słowom towarzyszą uczucia ściśle związane z postawą ufności. Najdobitniej o zaufaniu świadczą jednak czyny. I to przede wszystkim podjęte lub zaniechane działania rozstrzygają o tym, czy zasługujemy na zaufanie, czy też tracimy do niego prawo.

Już wiesz

- 1) Wypisz ze słownika języka polskiego pięć związków frazeologicznych ze słowem „zaufanie” i ułóż z nimi pięć zdań.
- 2) Określ cechy osoby, która – w twoich oczach – byłaby godna zaufania.

Czarnoksiężnik z Archipelagu* Ursuli **Kroeber Le Guin*

Ursula K. Le Guin

ur. 1929

Amerykańska pisarka, autorka wielu cieszących się uznaniem krytyki i popularnością wśród czytelników powieści fantastycznonaukowych i fantasy. Jest córką małżeństwa Alfreda i Theodory Kroeberów, znanych amerykańskich antropologów. Wpływy i inspiracje

antropologiczne stanowią – oprócz problemów psychologicznych i społecznych – ważny element tworzony przez Le Guin prozy. Do najbardziej znanych jej dokonań literackich należą zwłaszcza cykl *Ziemiomorze* (obejmujący pięć powieści i zbiór opowiadań, 1968–2001) oraz cykl *Hain* (1966–2000).

Powieść *Czarnoksiężnik z Archipelagu* jest pierwszą częścią serii o Ziemiomorzu. Głównym bohaterem utworu jest Ged, zwany Krogulcem, który dzięki swoim talentom rozpoczyna kształcenie w dziedzinie magii – najpierw u swej ciotki, wiejskiej czarownicy, później u maga Ogiona Milczącego, wreszcie – w szkole magii na wyspie Roke. Jednak podczas nauki brakuje mu pokory i cierpliwości. W rezultacie dochodzi do tragedii: chcąc dowieść swej mocy, Ged używa zaklęcia zbyt potężnego, by potrafił nad nim zapanować, i uwalnia Cień, reprezentujący Moce Przeciw-Życia. Tragiczny wypadek odmienia Geda: przerażony swym czynem i ceną, jaką okupione zostało jego ocalenie, bohater odsuwa się od ludzi, w ciszy i samotności szukając ukojenia. Zdaje sobie jednak sprawę, że w końcu będzie musiał opuścić bezpieczne schronienie na wyspie Roke, a wówczas nie uniknie konfrontacji z Cieniem. Ład wykreowanego przez Ursulę K. Le Guin świata opiera się na zasadzie równowagi. Nierozważny, arogancki, egocentryczny czyn Geda zakłóca ten porządek. Aby zakończyć to, co rozpoczął rozpętany przez siebie czarami, bohater musi zrozumieć zasadę równowagi i nauczyć się odpowiedzialności, jaka ciąży na nim w związku z posiadaną przez siebie mocą. Jedną z naczelnych zasad, jakie rządzą magią w Ziemiomorzu, jest „prawo imion”: aby dysponować mocą wpływania na rzeczywistość, trzeba poznać prawdziwe nazwy rzeczy, istot i zjawisk. Dlatego mieszkańcy Ziemiomorza pilnie strzegą swych prawdziwych imion, wyjawiając je jedynie tym, których obdarzają największym zaufaniem. By zwyciężyć w zmaganiach z Cieniem, Ged musi się dowiedzieć, jakie Cień ma imię...

Ursula K. Le Guin *Czarnoksiężnik z Archipelagu* (fragment)

W nocy poprzedzającej jego przeprowadzkę do Wieży odwiedził go w jego izbie człowiek ubrany w brązowy płaszcz podróżny i trzymający dębową laskę okutą żelazem. Ged podniósł się na widok laski czarnoksiężnika.

– Krogulcze...

Na dźwięk głosu Ged podniósł oczy: to Vetch stał przed nim, krępy i kwadratowy jak zawsze; jego ciemna, szczerą twarz stała się starsza, ale uśmiech nie zmienił się. Na ramieniu Vetcha kuliło się zwierzątko o cętkowanym futerku i jasnych oczach.

– Został u mnie, gdy byłeś chory, i teraz przykro mi się z nim rozstawać. A jeszcze bardziej przykro rozstawać się z tobą, Krogulcze. Ale jadę do domu. Dalej, Hoeg! Idź do swojego prawdziwego pana! – Vetch poklepał [otaka](#) i posadził na podłodze. Zwierzątko ruszyło przed siebie, usiadło na sienniku Geda i zaczęło myć swoje futerko suchym brązowym językiem podobnym do listka. Vetch zaśmiał się, ale Ged nie potrafił się uśmiechnąć. Schylił się, głaszcząc otaka, aby ukryć twarz.

– Myślałem, że nie przyjdiesz do mnie, Vetch – powiedział.

Nie miał zamiaru robić mu wymówek, ale Vetch odparł:

– Nie mogłem. Mistrz Ziół zabronił mi; a od zimy przebywałem z nim zamknięty w Gaju. Nie byłem wolny, póki nie zdobyłem swojej laski. Posłuchaj: gdy też będziesz wolny, przyjedź na Wschodnie Rubieże. Będę na ciebie czekał. W tamtejszych miasteczkach wesoło się żyje, a czarnoksiężnicy są mile widziani.

– Wolny... – mruknął Ged i wzruszył odrobinę ramionami, próbując się uśmiechnąć.

Vetch patrzył na niego, nie całkiem tak jak zwykle: z nie mniejszą miłością, ale zapewne z większą czarnoksiężką wiedzą. Powiedział miękko:

– Nie pozostaniesz na zawsze na Roke.

– Cóż... miałem nadzieję, że będę mógł pójść na naukę do Mistrza w Wieży, aby zostać jednym z tych, którzy szukają w księgach i gwiazdach zgubionych imion, i w ten sposób... w ten sposób nie czynić przynajmniej nic złego, jeśli już nic dobrego nie mogę...

– Zapewne – powiedział Vetch. – Nie jestem jasnowidzem, ale widzę przed tobą nie komnaty i księgi, lecz dalekie morza, ognie smoków, wieże miast i wszystko to, co widzi sokół, gdy leci wysoko i daleko.

– A za mną – co widzisz za mną? – spytał Ged i mówiąc, powstał, tak że błędny ogień, który płonął pośrodku nad ich głowami, rzucił jego cień w tył, na ścianę i podłogę. Ged zwrócił twarz w bok i rzekł, zająkując się: – Ale opowiedz mi, dokąd ty się udasz, co ty będziesz robił.

– Pojadę do domu odwiedzić braci i siostrę, o której ci nieraz mówiłem. Zostawiłem ją jako małe dziecko, a wkrótce będzie obchodziła swoje święto Nadania Imienia – dziwnie jest o tym pomyśleć! A potem znajdę sobie zajęcie jako czarnoksiężnik gdzieś wśród małych wysp. Och, zostałbym dłużej i pogadał z tobą, ale nie mogę, mój statek wyrusza w rejs dziś wieczorem i przytył już się zaczął. Krogulcze, jeśli kiedykolwiek twoja droga powiedzie na wschód, odwiedź mnie. A jeśli będziesz mnie kiedykolwiek potrzebował, sprowadź mnie, wezwij mnie moim imieniem: Estarriol.

Na te słowa Ged podniósł swoją pokrytą bliznami twarz; ich spojrzenia spotkały się.

– Estarriol – powiedział – mam na imię Ged.

Potem w milczeniu pożegnali się ze sobą; Vetch odwrócił się i szedł do kamiennej sieni, po czym opuścił Roke.

Ged stał przez chwilę bez ruchu, jak ktoś, kto dowiedział się wielkich nowin i musi rozszerzyć swą duszę, aby je przyjąć. Wspaniałym darem było to, co ofiarował mu Vetch: znajomość jego prawdziwego imienia.

Prawdziwego imienia mężczyzny nie zna nikt oprócz niego samego i tego, kto mu je nadał. Mężczyzna może się w ostateczności zdecydować, aby zdradzić je swemu bratu, żonie czy przyjacielowi, jednakże nawet ci nieliczni nie użyją nigdy owego imienia tam, gdzie może je usłyszeć ktoś trzeci. W obecności innych ludzi będą, tak jak inni, nazywać mężczyznę jego imieniem użytkowym, jego przydomkiem – takim imieniem, jak Krogulec, Vetch, co oznacza „wyka”, albo Ogion, co oznacza „szyszka jodłowa”. Jeśli zaś prości ludzie ukrywają swoje prawdziwe imię przed wszystkimi oprócz tych paru, których kochają i którym ufają bezgranicznie, tym bardziej muszą tak czynić ludzie zajmujący się czarnoksięstwem – bardziej niebezpieczni i bardziej narażeni na niebezpieczeństwo. Kto zna imię człowieka, ten ma w swojej mocy jego życie. I właśnie Gedowi, który utracił wiarę w siebie, Vetch ofiarował ten dar, na który stać tylko przyjaciela – dowód niezachwianego, niedającego się zachwiać zaufania.

Ursula K. Le Guin, *Czarnoksiężnik z Archipelagu*, tłum. Stanisław Barańczak, Warszawa 2003, s. 79–81.

Wskazówka

Przekonanie o istnieniu związku między nazwą a rzeczą (imieniem i istotą) jest jedną z podstawowych zasad myślenia magicznego. Antropologiczne badania nad magią pierwotną ujawniły ten mechanizm w wielu różnych kulturach. Ślady tego przekonania odnajdziemy we współczesnym języku polskim, a także w literaturze, zwłaszcza popularnej. Uczniowie, odwołując się do znanych im tekstów kultury, nie powinni mieć trudności ze wskazaniem innych przykładów zastosowania tej zasady w kreacji świata przedstawionego (np. w cyklu o Harrym Potterze).

Po przeczytaniu fragmentu *Czarnoksiężnika z Archipelagu* wykonaj polecenia i odpowiedz na pytania.

Ćwiczenie 1.1

Wykorzystując informacje uzyskane dzięki lekturze opowiadania, zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które – fałszywe.

Przeciągnij i upuść elementy w odpowiednie miejsca.

PRAWDA

Vetch spieszy się, gdyż wkrótce jego okręt odpływa.

FAŁSZ

Na Wschodnich Rubieżach, gdzie wybiera się Vetch, czarnoksiężnicy mają złą sławę.

Ged rozumie, jak wiele zaufania okazał mu przyjaciel, zdradzając swe prawdziwe imię.

Użytkowe imię, którym posługuje się Vetch, oznacza „szyszka jodłowa”.

Prawdziwe imię Vetcha brzmi Estarriol.

Tylko prości ludzie strzegą swych prawdziwych imion; czarnoksiężnicy są zbyt potężni, by musieli stosować się do tej zasady.

Przyjaciele żegnają się, ponieważ Ged opuszcza wyspę i wraca do domu.

Ged pragnie zaszyć się wśród ksiąg, lecz Vetch przepowiada mu inną przyszłość.

Otak to zwierzątko, którym podczas choroby Geda opiekował się Vetch.

Do spotkania przyjaciół dochodzi na brzegu morza.

Ćwiczenie 1.2

Jaki był Vetch jako przyjaciel?

Zaznacz prawidłowe odpowiedzi.

- Pełen miłości
- Godny zaufania
- Życzliwy
- Skromny
- Wierny
- Troskliwy
- Hojny
- Oddany
- Pełen ufności

Ćwiczenie 1.3

Co utracił Ged?

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

- Przyjaciela
- Wiarę w siebie
- Prawdziwe imię
- Swoj przydomek

Ćwiczenie 1.4

Uzasadnij, że wyjawienie prawdziwego imienia było świadectwem wielkiego zaufania Vetcha-Estarriola do Krogulca-Geda.

Ćwiczenie 1.5

Jakimi motywami kierował się Vetch, powierzając przyjacielowi swe prawdziwe imię?

Ćwiczenie 1.6

Co może oznaczać poznanie prawdziwego imienia kogoś?

Ćwiczenie 1.7

Odpowiedz, do jakiej odmiany powieści należy utwór Ursuli Le Guin. Podaj cechy tej odmiany powieści.

Imię i człowiek

Tony Hisgett, Krogulec

Krogulec na ziemi, Pierre Dalous, Sparrowhawk with its prey

Kwiat wyki, Yoko Nekonomania, Hairy Vetch

Ćwiczenie 2.1

Użytkowe imię Geda brzmi „Krogulec”, natomiast Estarriol posługuje się imieniem „Vetch”, co jest angielską nazwą rośliny – wyki. Przyjrzyj się prezentowanym ilustracjom, a następnie zaproponuj cechy charakteru, którym mogłyby odpowiadać tak dobrane imiona użytkowe.

Ćwiczenie 2.2

Wyobraź sobie, że możesz wybrać dla siebie takie imię użytkowe, które byłoby zarazem nazwą pospolitą. Jaki byłby twój wybór? Uzasadnij swoją decyzję.

Ćwiczenie 2.3

Korzystając ze słownika lub leksykonu imion, sprawdź i zanotuj w zeszycie pochodzenie i [znaczenie twojego imienia lub imion](#). Czy odnalezione znaczenia odpowiadają – w twojej ocenie – twojemu charakterowi i osobowości? Uzasadnij odpowiedź.

Ćwiczenie 2.4

Odwołując się do znanych ci tekstów kultury, wskaż inne przykłady utworów, w których istnieje ważny związek między bohaterem a jego nazwą lub między rzeczą a jej nazwą.

Zadaniowo

Ćwiczenie 3

Napisz rozprawkę na temat: „Zaufanie to ważny element relacji międzyludzkich”. W uzasadnieniu odwołaj się do przykładów z literatury, historii lub filmu.

Ćwiczenie 4

Zapisz skojarzenia do słowa „zaufanie” i ułóż krzyżówkę – jak ją stworzyć, dowiesz się z instruktażowego filmu-samouczka. Pamiętaj, że litery z hasła „zaufanie” mogą się znaleźć na początku, na końcu lub w środku wyrazów tworzących łamigłówkę.

<https://epodreczniki.pl/a/zaufanie-slowa-uczucia-czyny/DXBr7HNWZ>

Samouczek - Jak zrobić krzyżówkę?

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0, muzyka: audiojungle.net